

אקרא דכוכי

שבכתובות (קיא: בסוף) הגירסא היא: „כמבי מיכסי עד אקרא דתולבנקי“, אבל לדעת הרב קאהוט בערך זה בערוך השלם הגירסא שבמגילה עיקר, אלא שבמקום בי כוכי מתקן הוא, עפ"י כתב יד מינכן, בי כוכי (וע' דקדוקי סופרים ליומא יב). אחרת היא הגירסא בכת' (סז): „הני תותבי (שמלות) דבי מכסי...“, ואף בעבו"ז (לג:). הגירסא היא כמו בכתובות: פתוותא (כלי חרס) דבי מיכסי, במקום דבי כוכי או כוכי, ואולם נויבאור מעדיף בכ"ז את הנוסח דבי כוכי על פני בי מיכסי, מקום זה נמצא ליד פומבדיתא, וממנה לסורא 22 פרסא (נויבאור, ע' 350; 353 הערה 1). תולבקני, או תולבנקי, היא לדעת שי"ר המקום Thebencane הנזכר אצל פתולמאוס מצד צפון של בבל, ושם היה בתקופת התלמוד מבצר = אקרא („ערך מלין" ק"צ). העיר עמדה 5 ק"מ דרומ"ז לפומבדיתא. אקרא דתולבנקי מציין, לדעת רב, את הגבול הצפוני של בבל לגבי יוחסין, אבל אביי גער בו על שהוא מותח ומאריך את גבול בבל יותר מדי (קידר עא:). והרב ברלינר מתנגד לזיהויו של שי"ר באשר, לדעתו, המקום דרומי מדי בשביל גבול צפון.

ארבא תניינא דגישרא

מקום הנזכר בדברי רב יוסף בקידושין (עב). כגבול בבל היהודית לגבי גיטין.

ארבל

מולדת התנא נתאי הארבל, אב בית דין מחכמי הזוגות שעמד בראש ההנהגה הרוחנית בירושלים בימי יוחנן כהן גדול חשמונאי (135—104 לפה"מ) יחד עם בן זוגו הנשיא יהושע בן פרחיה (אבות א, ו—ז).

מקור השם — בגמרא בא השם ארבלא במובן „כברה": „אף על גב דחזייה דאייתי ארבלא וקא מרביל...“ (ב"מ כו:), ולפיכך יש המשערים כי המקום נקרא כך על שום עבודת ניפוי

שבגמרא יומא יא. יש לקרוא: אקרא דכוכי, המבצר של כוכי. לפי רש"י (שם, שם) היה זה בנין בנוי על שערי העיר מחווא, שהיו עשויים בצורת כפה. ושם מסביר רב ספרא לחברו אביי שאין צורך במחווה בשערי מחווא, כי „הנהו חזוק לאקרא דכוכי הוא דעבידי". נויבאור (ע' 358) אומר שכוכי היתה עיר אחת עם מחווא. ולדעת אוקרמייר (ע' 169) היו לשתי הערים מחווא וכוכי שערי כניסה משותפים, ומטעם זה נאסר על נשי מחווא לטבול לטהרתן בערב, מחשש פן בשובן יציקו להן השוערים הנכרים שבכניסה המשותפת. וע"ע: מחווא.

אקרא דהגרוניא

אח"כ 1234567

ע"ע: הגרוניא.

אקרא דסליקוס

מקום הנזכר במסכת מכות (י). בדברי רב אשי יחד עם העיר סליקוס. ומפרש שם רש"י: „כגון סליקוס. עיר מבצר, ויש כפר סמוך ה' נקרא: אקרא דסליקוס". וע"ע: ארדשיר, היא סליקוס הקדומה.

אקרא דשנותא

ע"ע: שנותא.

אקרא דתולבקני, או: דתולבקני

או: דתולבנקי — שם מקום הנזכר בגמרא בדברי רבה בר בר חנה, דאמר בשם ר' יוחנן: „לידי חזי לי זבת חלב ודבש דכל ארעא דישראל והוא כמבי כוכי עד אקרא דתולבקני עשרין ותרתין פרסא אורכא, ופותיה שיתא פרסי" (מגילה ו). אכן, בברייתא המקבילה